

श्रीमद् भागवत रसिक कुटुंब

श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्

अथ सकलसौभाग्यदायक श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्

शुक्लाम्बरधरं(वँ) विष्णुं(म्), शशिवर्णं(ञ्) चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं(न्) ध्यायेत्, सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ 1 ॥

यस्य द्विरदवक्त्राद्याः(फ्), पारिषद्याः(फ्) परः(श्) शतम् ।
विघ्नं(न्) निघ्नन्ति सततं(वँ), विष्वक्सेनं(न्) तमाश्रये ॥ 2 ॥

व्यासं(वँ) वसिष्ठनप्तारं(म्), शक्तेः(फ्) पौत्रमकल्मषम् ।
पराशरात्मजं(वँ) वन्दे, शुकतातं(न्) तपोनिधिम् ॥ 3 ॥

व्यासाय विष्णुरूपाय, व्यासरूपाय विष्णवे ।
नमो वै ब्रह्मनिधये, वासिष्ठाय नमो नमः ॥ 4 ॥

अविकाराय शुद्धाय, नित्याय परमात्मने ।
सदैकरूपरूपाय, विष्णवे सर्वजिष्णवे ॥ 5 ॥

यस्य स्मरणमात्रेण, जन्मसं(म्)सारबन्धनात् ।
विमुच्यते नमस्तस्मै, विष्णवे प्रभविष्णवे ॥ 6॥

ॐ नमो विष्णवे प्रभविष्णवे ।
श्रीवैशम्पायन उवाच
श्रुत्वा धर्मानशेषेण, पावनानि च सर्वशः ।
युधिष्ठिरः(श्) शान्तनवं(म्), पुनरेवाभ्यभाषत ॥ 7॥

युधिष्ठिर उवाच
किमेकं(न्) दैवतं(लँ) लोके, किं(वँ) वाप्येकं(म्) परायणम् ।
स्तुवन्तः(ख्) कं(ङ्) कमर्चन्तः(फ्), प्राप्नुयुर्मानवाः(श्) शुभम् ॥ 8॥

को धर्मः(स्) सर्वधर्माणां(म्), भवतः(फ्) परमो मतः ।
किं(ज्) जपन्मुच्यते जन्तुर्- जन्मसं(म्)सारबन्धनात् ॥ 9॥

भीष्म उवाच
जगत्प्रभुं(न्) देवदेव- मनन्तं(म्) पुरुषोत्तमम् ।
स्तुवन् नामसहस्रेण, पुरुषः(स्) सततोत्थितः ॥ 10॥

तमेव चार्चयन् नित्यं(म्), भक्त्या पुरुषमव्ययम् ।
ध्यायन् स्तुवन् नमस्यं(म्)श्च, यजमानस्तमेव च ॥ 11॥

अनादिनिधनं(वँ) विष्णुं(म्), सर्वलोकमहेश्वरम् ।
लोकाध्यक्षं(म्) स्तुवन्नित्यं(म्), सर्वदुःखातिगो भवेत् ॥ 12॥

ब्रह्मण्यं(म्) सर्वधर्मज्ञं(लँ), लोकानां(ङ्) कीर्तिवर्धनम् ।
लोकनाथं(म्) महद्भूतं(म्), सर्वभूतभवोद्भवम् ॥13 ॥

एष मे सर्वधर्माणां(न्), धर्मोऽधिकतमो मतः ।
यद्भक्त्या पुं(ण्)डरीकाक्षं(म्), स्तवैरर्चेन्नरः(स्) सदा ॥14 ॥

परमं(यँ) यो महत्तेजः(फ्), परमं(यँ) यो महत्तपः ।
परमं(यँ) यो महद्ब्रह्म, परमं(यँ) यः(फ्) परायणम् ॥15 ॥

पवित्राणां(म्) पवित्रं(यँ) यो, मं(ङ्)गलानां(ञ्) च मं(ङ्)गलम् ।
दैवतं(न्) देवतानां(ञ्) च, भूतानां(यँ) योऽव्ययः(फ्) पिता ॥16 ॥

यतः(स्) सर्वाणि भूतानि, भवन्त्यादियुगागमे ।
यस्मिं(म्)श्च प्रलयं(यँ) यान्ति, पुनरेव युगक्षये ॥17 ॥

तस्य लोकप्रधानस्य, जगन्नाथस्य भूपते ।
विष्णोर्नामसहस्रं(म्) मे, शृणु पापभयापहम् ॥18 ॥

यानि नामानि गौणानि, विख्यातानि महात्मनः ।
ऋषिभिः(फ्) परिगीतानि, तानि वक्ष्यामि भूतये ॥19 ॥

ऋषिर्नाम्नां(म्) सहस्रस्य, वेदव्यासो महामुनिः ।
छं(न्)दोऽनुष्टुप् तथा देवो, भगवान् देवकीसुतः ॥20 ॥

अमृतां(म्)शूद्रवो बीजं(म्), शक्तिर्देवकिनं(न्)दनः ।
त्रिसामा हृदयं(न्) तस्य, शां(न्)त्यर्थे विनियुज्यते ॥21 ॥

विष्णुं(ञ्) जिष्णुं(म्) महाविष्णुं(म्), प्रभविष्णुं(म्) महेश्वरम् ।
अनेकरूपदैत्यान्तं(न्), नमामि पुरुषोत्तमम् ॥22 ॥

पूर्वन्यासः

अस्य श्रीविष्णोर्दिव्यसहस्रनामस्तोत्रमहामं(न्)त्रस्य ॥
श्रीवेदव्यासो भगवान् ऋषिः ।

अनुष्टुप् छन्दः।

श्रीमहाविष्णुः(फ्) परमात्मा श्रीमन्नारायणो देवता ।
अमृतां(म्)शूद्रवो भानुरिति बीजम् ।
देवकीनन्दनः(स्) स्रष्टेति शक्तिः ।
उद्भवः(ख्) क्षोभणो देव इति परमोमन्तः ।

शं(ङ्)खभृन्नं(न्)दकी चक्रीति कीलकम् ।
शार्ङ्गधन्वा गदाधर इत्यस्तम् ।
रथां(ङ्)गपाणिरक्षोभ्य इति नेत्रम् ।
त्रिसामा सामगः(स्) सामेति कवचम् ।
आनं(न्)दं(म्) परब्रह्मेति योनिः ।

ऋतुः(स्) सुदर्शनः(ख्) काल इति दिग्बं(न्)धः ।

श्रीविश्वरूप इति ध्यानम् ।

श्री महाविष्णुप्रीत्यर्थे विष्णोर्दिव्यसहस्रनामजपे विनियोगः ।

॥ ध्यानम् ॥

क्षीरोदन्वत्- प्रदेशे शुचिमणि- विलसत्- सैकतेर्- मौक्तिकानां(म्),
मालाक्लिप्तासनस्थः(स्) स्फटिक मणिनिभैर्- मौक्तिकैर् मण्डितां(ङ्)गः ॥

शुभ्रैरभ्रै- रदभ्रै- रुपरिविरचितैर्- मुक्तपीयूष वर्षैः ।

आनं(न्)दी नः(फ्) पुनीयादरिनलिनगदा- शं(ङ्)ख-पाणिर्मुकुं(न्)दः ॥1॥

भूः(फ्) पादौ यस्य नाभिर्- वियदसुरनिलश्-चन्द्रसूर्यौ च नेत्रे
कर्णावाशाः(श्) शिरो- द्यौर्मुखमपि दहनो यस्य वास्तेयमब्धिः।
अं(न्)तःस्थं(यँ) यस्य विश्वं(म्) सुरनर-खग-गोभोगि-गं(न्)धर्व-दैत्यैः
चित्रं(म्) रं(म्)रम्यते तं(न्) त्रिभुवन- वपुशं(वँ) विष्णुमीशं(न्) नमामि ॥2॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

शां(न्)ताकारं(म्) भुजगशयनं(म्) पद्मनाभं(म्) सुरेशम्,
विश्वाधारं(ङ्) गगनसदृशं(म्) मेघवर्णं(म्) शुभां(ङ्)गम् ।
लक्ष्मीकान्तं(ङ्) कमलनयनं(म्), योगिहृद्धानगम्यम्,
वं(न्)दे विष्णुं(म्) भवभयहरं(म्), सर्वलोकैकनाथम् ॥3॥

मेघश्यामं(म्) पीतकौशेयवासम्,
श्रीवत्सां(ङ्)कं(ङ्) कौस्तुभोद्भासितां(ङ्)गम् ।
पुण्योपेतं(म्) पुण्डरीकायताक्षं(वँ),
विष्णुं(वँ) वन्दे सर्वलोकैकनाथम् ॥4॥

नमः(स्) समस्तभूताना-मादिभूताय भूभृते ।
अनेकरूपरूपाय, विष्णवे प्रभविष्णवे ॥ 5 ॥

सशं(ङ्)खचक्रं(म्) सकिरीटकुण्डलं(म्),सपीतवस्त्रं(म्) सरसीरुहेक्षणम् ।
सहारवक्षः(स्) स्थलशोभिकौस्तुभं(न्), नमामि विष्णुं(म्) शिरसा चतुर्भुजम् ॥6॥

छायायां(म्) पारिजातस्य, हेमसिं(म्)हासनोपरि ।
आसीनमम्बुदश्याम-मायताक्षमलङ्कृतम् ॥
चन्द्राननं(ञ्) चतुर्बाहुं(म्), श्रीवत्साङ्कितवक्षसं(म्) ।
रुक्मिणीसत्यभामाभ्यां(म्), सहितं(ङ्) कृष्णमाश्रये ॥7॥

श्रीविष्णुसहस्रनामस्तोत्रम्

ॐ विश्वं(म्) विष्णुर्वषट्कारो, भूतभव्यभवत्प्रभुः ।
भूतकृद् भूतभृद् भावो, भूतात्मा भूतभावनः ॥ 1 ॥

पूतात्मा परमात्मा च, मुक्तानां(म्) परमा गतिः ।
अव्ययः(फ्) पुरुषः(स्) साक्षी, क्षेत्रज्ञोऽक्षर एव च ॥ 2 ॥

योगो योगविदां(न्) नेता, प्रधानपुरुषेश्वरः ।
नारसिं(म्)हवपुः(श्) श्रीमान्, केशवः(फ्) पुरुषोत्तमः ॥ 3 ॥

सर्वः(श्) शर्वः(श्) शिवः(स्) स्थाणुर्-भूतादिर्निधिरव्ययः ।
सम्भवो भावनो भर्ता, प्रभवः(फ्) प्रभुरीश्वरः ॥ 4 ॥

स्वयम्भूः(श्) शम्भुरादित्यः(फ्), पुष्कराक्षो महास्वनः ।
अनादिनिधनो धाता, विधाता धातुरुत्तमः ॥ 5 ॥

अप्रमेयो हृषीकेशः(फ्), पद्मनाभोऽमरप्रभुः ।
विश्वकर्मा मनुस्त्वष्टा, स्थविष्ठः(स्) स्थविरो ध्रुवः ॥ 6 ॥

अग्राह्यः(श्) शाश्वतः(ख्) कृष्णो, लोहिताक्षः(फ्) प्रतर्दनः ।
प्रभूतस्त्रिककुब्धाम, पवित्रं(म्) मं(ङ्)गलं(म्) परम् ॥ 7 ॥

ईशानः(फ्) प्राणदः(फ्) प्राणो, ज्येष्ठः(श्) श्रेष्ठः(फ्) प्रजापतिः ।

हिरण्यगर्भो भूगर्भो, माधवो मधुसूदनः ॥ 8 ॥

ईश्वरो विक्रमी धन्वी, मेधावी विक्रमः(ख) क्रमः ।

अनुत्तमो दुराधर्षः(ख), कृतज्ञः(ख) कृतिरात्मवान् ॥ 9 ॥

सुरेशः(श) शरणं(म्) शर्म, विश्वरेताः(फ़) प्रजाभवः ।

अहः(स) सं(वँ)वत्सरो व्यालः(फ़), प्रत्ययः(स) सर्वदर्शनः ॥ 10 ॥

अजः(स) सर्वेश्वरः(स) सिद्धः(स), सिद्धिः(स) सर्वादिरच्युतः ।

वृषाकपिरमेयात्मा, सर्वयोगविनिः(स)सृतः ॥ 11 ॥

वसुर्वसुमनाः(स) सत्यः(स), समात्मासम्मितः(स) समः ।

अमोघः(फ़) पुण्डरीकाक्षो, वृषकर्मा वृषाकृतिः ॥ 12 ॥

रुद्रो बहुशिरा बभ्रुर्-विश्वयोनिः(श) शुचिश्रवाः ।

अमृतः(श) शाश्वतः(स) स्थाणुर्-वरारोहो महातपाः ॥ 13 ॥

सर्वगः(स) सर्वविद्भानुर्-विष्वक्सेनो जनार्दनः ।

वेदो वेदविदव्यं(ङ्)गो, वेदां(ङ्)गो वेदवित् कविः ॥ 14 ॥

लोकाध्यक्षः(स) सुराध्यक्षो, धर्माध्यक्षः(ख) कृताकृतः ।

चतुरात्मा चतुर्व्यूहश्-चतुर्दं(म)ष्टश्चतुर्भुजः ॥ 15 ॥

भ्राजिष्णुर्भोजनं(म) भोक्ता, सहिष्णुर्जगदादिजः ।

अनघो विजयो जेता, विश्वयोनिः(फ) पुनर्वसुः ॥ 16 ॥

उपेन्द्रो वामनः(फ) प्रां(म)शु-रमोघः(श) शुचिरूर्जितः ।

अतीं(न)द्रः(स) सं(ङ्)ग्रहः(स) सर्गो, धृतात्मा नियमो यमः ॥ 17 ॥

वेद्यो वैद्यः(स) सदायोगी, वीरहा माधवो मधुः ।

अतीन्द्रियो महामायो, महोत्साहो महाबलः ॥ 18 ॥

महाबुद्धिर्महावीर्यो, महाशक्तिर्महाद्युतिः ।

अनिर्देश्यवपुः(श)श्रीमा-नमेयात्मा महाद्रिधृक् ॥ 19 ॥

महेष्वासो महीभर्ता, श्रीनिवासः(स) सतां(ङ्) गतिः ।

अनिरुद्धः(स) सुरानन्दो, गोविं(न्)दो गोविदां(म्) पतिः ॥ 20 ॥

मरीचिर्दमनो हं(म्)सः(स), सुपर्णो भुजगोत्तमः ।

हिरण्यनाभः(स) सुतपाः(फ), पद्मनाभः(फ) प्रजापतिः ॥ 21 ॥

अमृत्युः(स) सर्वदृक् सिं(म)हः(स), सन्धाता सं(न)धिमान्स्थिरः ।

अजो दुर्मर्षणः(श) शास्ता, विश्रुतात्मा सुरारिहा ॥ 22 ॥

गुरुर्गुरुतमो धाम,सत्यः(स) सत्यपराक्रमः ।

निमिषोऽनिमिषः(स) स्रग्वी, वाचस्पतिरुदारधीः ॥ 23 ॥

अग्रणीग्रामिणीः(श) श्रीमान्, न्यायो नेता समीरणः ।

सहस्रमूर्धा विश्वात्मा, सहस्राक्षः(स) सहस्रपात् ॥ 24 ॥

आवर्तनो निवृत्तात्मा, सं(वँ)ओवृतः(स) सम्प्रमर्दनः ।

अहः(स)सं(वँ)वर्तको वह्नि-रनिलो धरणीधरः ॥ 25 ॥

सुप्रसादः(फ) प्रसन्नात्मा, विश्वधृग् विश्वभुग् विभुः ।

सत्कर्ता सकृतः(स) साधुर्-जह्नुर्नारायणो नरः ॥ 26 ॥

असं(ङ्)ख्येयोऽप्रमेयात्मा, विशिष्टः(श) शिष्टकृच्छुचिः ।

सिद्धार्थः(स) सिद्धसं(ङ्)कल्पः(स), सिद्धिदः(स) सिद्धिसाधनः ॥ 27 ॥

वृषाही वृषभो विष्णुर्- वृषपर्वा वृषोदरः ।
वर्धनो वर्धमानश्च, विविक्तः(श) श्रुतिसागरः ॥ 28 ॥

सुभुजो दुर्धरो वाग्मी, महें(न)द्रो वसुदो वसुः ।
नैकरूपो बृहद्रूपः(श), शिपिविष्टः(फ) प्रकाशनः ॥ 29 ॥

ओजस्तेजोदयुतिधरः(फ), प्रकाशात्मा प्रतापनः ।
ऋद्धः(स) स्पष्टाक्षरो मं(न)त्रश्-चं(न)द्रां(म)शुभास्करदयुतिः ॥ 30 ॥

अमृतां(म)शूद्रवो भानुः(श), शशबिं(न)दुः(स) सुरेश्वरः ।
औषधं(ज) जगतः(स) सेतुः(स), सत्यधर्मपराक्रमः ॥ 31 ॥

भूतभव्यभवन्नाथः(फ), पवनः(फ) पावनोऽनलः ।
कामहा कामकृत् कां(न)तः(ख), कामः(ख) कामप्रदः(फ) प्रभुः ॥ 32 ॥

युगादिकृद् युगावर्तो, नैकमायो महाशनः ।
अदृश्योऽव्यक्तरूपश्च, सहस्रजिदनं(न)तजित् ॥ 33 ॥

इष्टोऽविशिष्टः(श) शिष्टेष्टः(श), शिखण्डी नहुषो वृषः ।

क्रोधहा क्रोधकृत्कर्ता, विश्वबाहुर्महीधरः ॥ 34 ॥

अच्युतः(फ्) प्रथितः(फ्) प्राणः(फ्), प्राणदो वासवानुजः ।

अपां(न्) निधिरधिष्ठान-मप्रमत्तः(फ्) प्रतिष्ठितः ॥ 35 ॥

स्कन्दः(स्) स्कन्दधरो धुर्यो, वरदो वायुवाहनः ।

वासुदेवो बृहद्भानु-रादिदेवः(फ्) पुरं(न्)दरः ॥ 36 ॥

अशोकस्तारणस्तारः(श्), शूरः(श्) शौरिर्जनेश्वरः ।

अनुकूलः(श्) शतावर्तः(फ्), पद्मी पद्मनिभेक्षणः ॥ 37 ॥

पद्मनाभोऽरविन्दाक्षः(फ्), पद्मगर्भः(श्) शरीरभृत् ।

महर्द्धिर्ऋद्धो वृद्धात्मा, महाक्षो गरुडध्वजः ॥ 38 ॥

अतुलः(श्) शरभो भीमः(स्), समयज्ञो हविर्हरिः ।

सर्वलक्षणलक्षण्यो, लक्ष्मीवान् समितिञ्जयः ॥ 39 ॥

विक्षरो रोहितो मार्गो, हेतुर्दामोदरः(स्) सहः ।

महीधरो महाभागो, वेगवानमिताशनः ॥ 40 ॥

उद्भवः क्षोभणो देवः(श), श्रीगर्भः(फ) परमेश्वरः ।

करणं(ङ) कारणं(ङ) कर्ता, विकर्ता गहनो गुहः ॥ 41 ॥

व्यवसायो व्यवस्थानः(स), सं(म)स्थानः(स) स्थानदो ध्रुवः ।

परर्द्धिः(फ) परमस्पष्टस, तुष्टः(फ) पुष्टः(श) शुभेक्षणः ॥ 42 ॥

रामो विरामो विरजो, मार्गो नेयो नयोऽनयः ।

वीरः(श) शक्तिमतां(म) श्रेष्ठो, धर्मो धर्मविदुत्तमः ॥ 43 ॥

वैकुण्ठः(फ) पुरुषः(फ) प्राणः(फ), प्राणदः(फ) प्रणवः(फ) पृथुः ।

हिरण्यगर्भः(श) शत्रुघ्नो, व्याप्तो वायुरधोक्षजः ॥ 44 ॥

ऋतुः(स) सुदर्शनः(ख) कालः(फ), परमेष्ठी परिग्रहः ।

उग्रः(स) सं(वँ)वत्सरो दक्षो, विश्रामो विश्वदक्षिणः ॥ 45 ॥

विस्तारः(स) स्थावरः(स) स्थाणुः(फ), प्रमाणं(म) बीजमव्ययम् ।

अर्थोऽनर्थो महाकोशो, महाभोगो महाधनः ॥ 46 ॥

अनिर्विण्णः(स) स्थविष्ठोऽभूर्- धर्मयूपो महामखः ।

नक्षत्रनेमिर्नक्षत्री, क्षमः क्षामः(स) समीहनः ॥ 47 ॥

यज्ञ इज्यो महेज्यश्च, क्रतुः(स) सत्रं सतां(ङ्) गतिः ।

सर्वदर्शी विमुक्तात्मा, सर्वज्ञो ज्ञानमुत्तमं(म्) ॥ 48 ॥

सुव्रतः(स) सुमुखः(स) सूक्ष्मः(स), सुघोषः(स) सुखदः(स) सुहृत् ।

मनोहरो जितक्रोधो, वीरबाहुर्विदारणः ॥ 49 ॥

स्वापनः(स) स्ववशो व्यापी, नैकात्मा नैककर्मकृत् ।

वत्सरो वत्सलो वत्सी, रत्नगर्भो धनेश्वरः ॥ 50 ॥

धर्मगुब्धर्मकृद्धर्मी, सदसत्क्षरमक्षरम् ।

अविज्ञाता सहस्रां(म्)शुर्, विधाता कृतलक्षणः ॥ 51 ॥

गभस्तिनेमिः(स) सत्त्वस्थः(स), सिं(म्)हो भूतमहेश्वरः ।

आदिदेवो महादेवो, देवेशो देवभृद्गुरुः ॥ 52 ॥

उत्तरो गोपतिर्गोप्ता, ज्ञानगम्यः(फ्) पुरातनः ।

शरीरभूतभृद् भोक्ता, कपीन्द्रो भूरिदक्षिणः ॥ 53 ॥

सोमपोऽमृतपः(स) सोमः(स), पुरुजित् पुरुसत्तमः ।
विनयो जयः(स) सत्यसं(न)धो, दाशार्हः(स) सात्वतां(म) पतिः ॥ 54 ॥

जीवो विनयितासाक्षी, मुकुन्दोऽमितविक्रमः ।
अम्भोनिधिरनन्तात्मा, महोदधिशयोऽन्तकः ॥ 55 ॥

अजो महार्हः(स) स्वाभाव्यो, जितामित्रः(फ) प्रमोदनः ।
आनं(न)दो नन्दनो नन्दः(स), सत्यधर्मा त्रिविक्रमः ॥ 56 ॥

महर्षिः(ख) कपिलाचार्यः(ख), कृतज्ञो मेदिनीपतिः ।
त्रिपदस्त्रिदशाध्यक्षो, महाश्रृं(ङ्)गः(ख) कृतान्तकृत् ॥ 57 ॥

महावराहो गोविं(न)दः(स), सुषेणः(ख) कनकाङ्गदी ।
गुह्यो गभीरो गहनो, गुप्तश्चक्रगदाधरः ॥ 58 ॥

वेधाः(स) स्वाङ्गोऽजितः(ख) कृष्णो, दृढः(स) सङ्कर्षणोऽच्युतः ।
वरुणो वारुणो वृक्षः(फ), पुष्कराक्षो महामनाः ॥ 59 ॥

भगवान् भगवानन्दी, वनमाली हलायुधः ।

आदित्यो ज्योतिरादित्यः(स), सहिष्णुर्गतिसत्तमः ॥ 60 ॥

सुधन्वा खण्डपरशुर-दारुणो द्रविणप्रदः ।

दिवःस्पृक् सर्वदृग् व्यासो, वाचस्पतिरयोनिजः ॥ 61 ॥

त्रिसामा सामगः(स) साम, निर्वाणं(म्) भेषजं(म्) भिषक् ।

सं(न)न्यासकृच्छमः(श) शान्तो, निष्ठा शान्तिः(फ) परायणम् ॥ 62 ॥

शुभा(ङ्)गः(श) शां(न)तिदः(स) स्रष्टा, कुमुदः(ख) कुवलेशयः ।

गोहितो गोपतिर्गोप्ता, वृषभाक्षो वृषप्रियः ॥ 63 ॥

अनिवर्ती निवृत्तात्मा, सं(ङ्)क्षेप्ता क्षेमकृच्छिवः ।

श्रीवत्सवक्षाः(श) श्रीवासः(श), श्रीपतिः(श) श्रीमतां(वँ) वरः ॥ 64 ॥

श्रीदः(श) श्रीशः(श) श्रीनिवासः(श), श्रीनिधिः(श) श्रीविभावनः ।

श्रीधरः(श) श्रीकरः(श) श्रेयः(श), श्रीमाँल्लोकत्रयाश्रयः ॥ 65 ॥

स्वक्षः(स) स्वं(ङ्)गः(श) शतानं(न)दो, नं(न)दिज्योतिर्गणेश्वरः ।

विजितात्माविधेयात्मा, सत्कीर्तिश्छिन्न सं(म्)शयः ॥ 66 ॥

उदीर्णः(स्) सर्वतश्चक्षु-रनीशः(श) शाश्वतस्थिरः ।
भूशयो भूषणो भूतिर्-विशोकः(श) शोकनाशनः ॥ 67 ॥

अर्चिष्मानर्चितः(ख) कुम्भो, विशुद्धात्मा विशोधनः ।
अनिरुद्धोऽप्रतिरथः(फ), प्रद्युम्नोऽमितविक्रमः ॥ 68 ॥

कालनेमिनिहा वीरः(श), शौरिः(श) शूरजनेश्वरः ।
त्रिलोकात्मा त्रिलोकेशः(ख), केशवः(ख) केशिहा हरिः ॥ 69 ॥

कामदेवः(ख) कामपालः(ख), कामी कान्तः(ख) कृतागमः ।
अनिर्देश्यवपुर्विष्णुर्-वीरोऽनन्तो धनं(ञ)जयः ॥ 70 ॥

ब्रह्मण्यो ब्रह्मकृद् ब्रह्मा, ब्रह्म ब्रह्मविवर्धनः ।
ब्रह्मविद् ब्राह्मणो ब्रह्मी, ब्रह्मज्ञो ब्राह्मणप्रियः ॥ 71 ॥

महाक्रमो महाकर्मा, महातेजा महोरगः ।
महाक्रतुर्महायज्वा, महायज्ञो महाहविः ॥ 72 ॥

स्तव्यः(स्) स्तवप्रियः(स्) स्तोत्रं(म्), स्तुतिः(स्) स्तोता रणप्रियः ।

पूर्णः(फ) पूरयिता पुण्यः(फ), पुण्यकीर्तिरनामयः ॥ 73 ॥

मनोजवस्तीर्थकरो, वसुरेता वसुप्रदः ।

वसुप्रदो वासुदेवो, वसुर्वसुमना हविः ॥ 74 ॥

सद्गतिः(स) सत्कृतिः(स) सत्ता, सद्भूतिः(स) सत्परायणः ।

शूरसेनो यदुश्रेष्ठः(स), सन्निवासः(स) सुयामुनः ॥ 75 ॥

भूतावासो वासुदेवः(स), सर्वासुनिलयोऽनलः ।

दर्पहा दर्पदो दृप्तो, दुर्धरोऽथापराजितः ॥ 76 ॥

विश्वमूर्तिर्महामूर्तिर्-दीप्तमूर्तिरमूर्तिमान् ।

अनेकमूर्तिरव्यक्तः(श), शतमूर्तिः(श) शताननः ॥ 77 ॥

एको नैकः(स) सवः(ख) कः(ख) किं(यँ), यत् तत् पदमनुत्तमम् ।

लोकबन्धुलोकनाथो, माधवो भक्तवत्सलः ॥ 78 ॥

सुवर्णवर्णो हेमाङ्गो, वराङ्गश्चन्दनाङ्गदी ।

वीरहा विषमः(श) शून्यो, घृताशीरचलश्चलः ॥ 79 ॥

अमानी मानदो मान्यो, लोकस्वामी त्रिलोकधृक् ।
सुमेधा मेधजो धन्यः(स), सत्यमेधा धराधरः ॥ 80 ॥

तेजोवृषो द्युतिधरः(स), सर्वशस्त्रभृतां(वँ) वरः ।
प्रग्रहो निग्रहो व्यग्रो, नैकशृङ्गो गदाग्रजः ॥ 81 ॥

चतुर्मूर्तिश्चतुर्बाहुश्चतुर्व्यूहश्चतुर्गतिः ।
चतुरात्मा चतुर्भावश्चतुर्वेदविदेकपात् ॥ 82 ॥

समावर्तोऽनिवृत्तात्मा, दुर्जयो दुरतिक्रमः ।
दुर्लभो दुर्गमो दुर्गो, दुरावासो दुरारिहा ॥ 83 ॥

शुभाङ्गो लोकसारङ्गः(स), सुतन्तुस्तन्तुवर्धनः ।
इन्द्रकर्मा महाकर्मा, कृतकर्मा कृतागमः ॥ 84 ॥

उद्भवः(स) सुन्दरः(स) सुन्दो, रत्ननाभः(स) सुलोचनः ।
अर्को वाजसनः(श) शृङ्गी, जयन्तः(स) सर्वविजयी ॥ 85 ॥

सुवर्णबिन्दुरक्षोभ्यः(स), सर्ववागीश्वरेश्वरः ।

महाहृदो महागर्तो, महाभूतो महानिधिः ॥ 86 ॥

कुमुदः(ख) कुन्दरः(ख) कुन्दः(फ), पर्जन्यः(फ) पावनोऽनिलः।

अमृताशोऽमृतवपुः(स), सर्वज्ञः(स) सर्वतोमुखः ॥ 87 ॥

सुलभः(स) सुव्रतः(स) सिद्धः(श), शत्रुजिच्छत्रुतापनः।

न्यग्रोधोदुम्बरोऽश्वत्थश्- चाणूरान्ध्रनिषूदनः ॥ 88 ॥

सहस्रार्चिः(स) सप्तजिह्वः(स), सप्तैधाः(स) सप्तवाहनः।

अमूर्तिरनघोऽचिन्त्यो, भयकृद् भयनाशनः ॥ 89 ॥

अणुर्बृहत्कृशः(स) स्थूलो, गुणभृन्निर्गुणो महान्।

अधृतः(स) स्वधृतः(स) स्वास्यः(फ), प्राग्वं(म)शो वं(म)शवर्धनः ॥ 90 ॥

भारभृत् कथितो योगी, योगीशः(स) सर्वकामदः।

आश्रमः(श) श्रमणः क्षामः(स), सुपर्णो वायुवाहनः ॥ 91 ॥

धनुर्धरो धनुर्वेदो, दण्डो दमयिता दमः।

अपराजितः(स) सर्वसहो, नियन्तानियमोऽयमः ॥ 92 ॥

सत्त्ववान् सात्त्विकः(स) सत्यः(स), सत्यधर्मपरायणः।
अभिप्रायः(फ) प्रियार्होऽर्हः(फ), प्रियकृत् प्रीतिवर्धनः ॥ 93 ॥

विहायसगतिज्योतिः(स), सुरुचिर्हुतभुग् विभुः।
रविर्विरोचनः(स) सूर्यः(स), सविता रविलोचनः ॥ 94 ॥

अनन्तो हुतभुग् भोक्ता, सुखदो नैकजोऽग्रजः।
अनिर्विण्णः(स) सदामर्षी, लोकाधिष्ठानमद्भुतः ॥ 95 ॥

सनात् सनातनतमः(ख), कपिलः(ख) कपिरप्ययः।
स्वस्तिदः(स) स्वस्तिकृत् स्वस्ति, स्वस्तिभुक् स्वस्तिदक्षिणः ॥ 96 ॥

अरौद्रः(ख) कुण्डली चक्री, विक्रम्यूर्जितशासनः।
शब्दातिगः(श) शब्दसहः(श), शिशिरः(श) शर्वरीकरः ॥ 97 ॥

अक्रूरः(फ) पेशलो दक्षो, दक्षिणः क्षमिणां(वँ) वरः।
विद्वत्तमो वीतभयः(फ), पुण्यश्रवणकीर्तनः ॥ 98 ॥

उत्तारणो दुष्कृतिहा, पुण्यो दुःस्वप्ननाशनः।

वीरहा रक्षणः(स) सन्तो, जीवनः(फ) पर्यवस्थितः ॥ 99 ॥

अनन्तरूपोऽनन्तश्रीर्-जितमन्युर्भयापहः।

चतुरस्रो गभीरात्मा, विदिशो व्यादिशो दिशः ॥ 100 ॥

अनादिर्भूर्भवो लक्ष्मीः(स), सुवीरो रुचिरां(ङ्)गदः।

जननो जनजन्मादिर्, भीमो भीमपराक्रमः ॥ 101 ॥

आधारनिलयोऽधाता, पुष्पहासः(फ) प्रजागरः।

ऊर्ध्वगः(स) सत्यथाचारः(फ), प्राणदः(फ) प्रणवः(फ) पणः ॥102 ॥

प्रमाणं(म्) प्राणनिलयः(फ), प्राणभृत् प्राणजीवनः।

तत्त्वं(न्) तत्त्वविदेकात्मा, जन्ममृत्युजरातिगः ॥ 103 ॥

भूर्भुवः(स) स्वस्तरुस्तारः(स), सविता प्रपितामहः।

यज्ञो यज्ञपतिर्यज्वा, यज्ञां(ङ्)गो यज्ञवाहनः ॥ 104 ॥

यज्ञभृद्-यज्ञकृद्-यज्ञी, यज्ञभुग्-यज्ञसाधनः।

यज्ञान्तकृद्-यज्ञगुह्य- मन्त्रमन्त्राद एव च ॥ 105 ॥

शं(ङ्)खभृत्रं(न)दकी चक्री, शार्ङ्गधन्वा गदाधरः।
रथां(ङ्)गपाणिरक्षोभ्यः(स्), सर्वप्रहरणायुधः॥107॥

सर्वप्रहरणायुध ॐ नम इति।
वनमाली गदी शार्ङ्गी, शं(ङ्)खी चक्री च नं(न)दकी।
श्रीमान् नारायणो विष्णुर्-वासुदेवोऽभिरक्षतु॥ 108 ॥(3times)
श्रीवासुदेवोऽभिरक्षतु ॐ नम इति।

फलश्रुति

भीष्म उवाच

इतीदं(ङ्) कीर्तनीयस्य, केशवस्य महात्मनः।
नाम्नां(म्) सहस्रं(न्) दिव्याना-मशेषेण प्रकीर्तितम्॥ 1॥
य इदं(म्) शृणुयान्नित्यं(यँ), यश्चापि परिकीर्तयेत्।
नाशुभं(म्) प्राप्नुयात् किं(ञ्)चित्, सोऽमुत्रेह च मानवः॥ 2॥

वेदान्तगो ब्राह्मणः(स्) स्यात्, क्षत्रियो विजयी भवेत्।
वैश्यो धनसमृद्धः(स्) स्याच्-छूद्रः(स्) सुखमवाप्नुयात्॥ 3॥

धर्मार्थी प्राप्नुयाद् धर्म-मर्थार्थी चार्थमाप्नुयात्।

कामानवाप्नुयात् कामी, प्रजार्थी चाप्नुयात् प्रजाम् ॥ 4 ॥

भक्तिमान् यः(स) सदोत्थाय, शुचिस्तद्गतमानसः।

सहस्रं(वँ) वासुदेवस्य, नाम्नामेतत् प्रकीर्तयेत् ॥ 5 ॥

यशः(फ्) प्राप्नोति विपुलं(ञ्), ज्ञातिप्राधान्यमेव च।

अचलां(म्) श्रियमाप्नोति, श्रेयः(फ्) प्राप्नोत्यनुत्तमम् ॥ 6 ॥

न भयं(ङ्) क्वचिदाप्नोति, वीर्यं(न्) तेजश्च विन्दति।

भवत्यरोगो द्युतिमान्, बलरूपगुणान्वितः ॥ 7 ॥

रोगार्तो मुच्यते रोगाद्, बद्धो मुच्येत बन्धनात्।

भयान्मुच्येत भीतस्तु, मुच्येतापन्न आपदः ॥ 8 ॥

दुर्गाण्यतितरत्याशु, पुरुषः(फ्) पुरुषोत्तमम्।

स्तुवन् नामसहस्रेण, नित्यं(म्) भक्तिसमन्वितः ॥ 9 ॥

वासुदेवाश्रयो मर्त्यो, वासुदेवपरायणः।

सर्वपापविशुद्धात्मा, याति ब्रह्म सनातनम् ॥ 10 ॥

न वासुदेवभक्ताना-मशुभं(वँ) विद्यते क्वचित्।
जन्ममृत्युजराव्याधि-भयं(न्) नैवोपजायते ॥ 11 ॥

इमं(म्) स्तवमधीयानः(श्), श्रद्धाभक्तिसमन्वितः।
युज्येतात्मसुखक्षान्ति-श्रीधृतिस्मृतिकीर्तिभिः ॥ 12 ॥

न क्रोधो न च मात्सर्यं(न्), न लोभो नाशुभा मतिः।
भवन्ति कृत पुण्यानां(म्), भक्तानां(म्) पुरुषोत्तमे ॥ 13 ॥

द्यौः(स्) सचन्द्रार्कनक्षत्रा, खं(न्) दिशो भूर्महोदधिः।
वासुदेवस्य वीर्येण, विधृतानि महात्मनः ॥ 14 ॥

ससुरासुरगन्धर्व, सयक्षोरगराक्षसम्।
जगद् वशे वर्ततेदं(ङ्), कृष्णस्य सचराचरम् ॥ 15 ॥

इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः(स्), सत्त्वं(न्) तेजो बलं(न्) धृतिः।
वासुदेवात्मकान्याहुः(हु), क्षेत्रं(ङ्) क्षेत्रज्ञ एव च ॥ 16 ॥

सर्वागमानामाचारः(फ्), प्रथमं(म्) परिकल्पते।

आचारप्रभवो धर्मो, धर्मस्य प्रभुरच्युतः ॥ 17 ॥

ऋषयः(फ़) पितरो देवा, महाभूतानि धातवः।

जङ्गमाजङ्गमं(ञ) चेदं(ञ), जगन्नारायणोद्भवम् ॥ 18 ॥

योगो ज्ञानं(न) तथा सां(ङ्)ख्यं(वँ) , विद्या शिल्पादि कर्म च।

वेदाः(श) शास्त्राणि विज्ञान - मेतत् सर्वं(ञ) जनार्दनात् ॥ 19 ॥

एको विष्णुर्महद्भूतं(म), पृथग्भूतान्यनेकशः।

त्रीं(लँ)ल्लोकान् व्याप्य भूतात्मा, भुङ्क्ते विश्वभुगव्ययः ॥ 20 ॥

इमं(म) स्तवं(म) भगवतो, विष्णोर्व्यासेन कीर्तितम्।

पठेद् य इच्छेत् पुरुषः(श), श्रेयः(फ़) प्राप्तुं(म) सुखानि च ॥ 21 ॥

विश्वेश्वरमजं(न) देवं(ञ), जगतः(फ़) प्रभुवाप्ययम्।

भजन्ति ये पुष्कराक्षं(न), न ते यान्ति पराभवम् ॥ 22 ॥

न ते यान्ति पराभव ॐ नम इति।

अर्जुन उवाच

पद्मपत्रविशालाक्ष, पद्मनाभ सुरोत्तम।
भक्तानामनुरक्तानां(न्), त्राता भव जनार्दन॥ 23 ॥

श्रीभगवानुवाच
यो मां(न्) नामसहस्रेण, स्तोतुमिच्छति पाण्डव।
सोऽहमेकेन श्लोकेन, स्तुत एव न सं(म्)शयः॥ 24 ॥

स्तुत एव न संशय ॐ नम इति।
व्यास उवाच
वासनाद्वासुदेवस्य, वासितं(म्) भुवनत्रयम्।
सर्वभूतनिवासोऽसि, वासुदेव नमोऽस्तु ते॥ 25 ॥

श्री वासुदेव नमोऽस्तुत ॐ नम इति।
पार्वत्युवाच
केनोपायेन लघुना, विष्णोर्नामसहस्रकम्।
पठ्यते पण्डितैर्नित्यं(म्), श्रोतुमिच्छाम्यहं(म्) प्रभो॥ 26 ॥

ईश्वर उवाच
श्रीराम राम रामेति, रमे रामे मनोरमे।

सहस्रनाम तत्तुल्यं(म्), राम नाम वरानने ॥ 27 ॥ (3times)

श्रीरामनाम वरानन ॐ नम इति।

ब्रह्मोवाच

नमोऽस्त्वनन्ताय सहस्रमूर्तये

सहस्रपादाक्षिशिरोरुबाहवे।

सहस्रनाम्ने पुरुषाय शाश्वते

सहस्रकोटि युगधारिणे नमः ॥ 28 ॥

सहस्रकोटि युगधारिणे ॐ नम इति।

सञ्जय उवाच

यत्र योगेश्वरः(ख) कृष्णो, यत्र पार्थो धनुर्धरः।

तत्र श्रीर्विजयो भूतिर्- ध्रुवा नीतिर्मतिर्मम ॥ 29 ॥

श्रीभगवानुवाच

अनन्याश्चिन्तयन्तो मां(यँ), ये जनाः(फ) पर्युपासते।

तेषां(न) नित्याभियुक्तानां(यँ), योगक्षेमं(वँ) वहाम्यहम् ॥ 30 ॥

परित्राणाय साधूनां(वँ), विनाशाय च दुष्कृताम्।

धर्मसं(म्)स्थापनार्थाय, सं(म्)भवामि युगे युगे ॥ 31 ॥

आर्ता विषण्णाः(श्) शिथिलाश्च भीता, घोरेषु च व्याधिषु वर्तमानाः।
सं(ङ्)कीर्त्य नारायणशब्दमात्रं(वँ), विमुक्तदुःखाः(स्) सुखिनो भवन्तु ॥ 32 ॥

कायेन वाचा मनसें(न्)द्रियैर्वा, बुद्ध्यात्मना वा प्रकृतिस्वभावात्।
करोमि यद्यत् सकलं(म्) परस्मै, नारायणायेति समर्पयामि ॥ 33 ॥

इति श्रीमहाभारते शतसाहस्र्यां(म्) सं(म्)हितायां(वँ)
वैयासिक्यामनुशासनपर्वणि
विष्णुसहस्रनामकथने एकोनपञ्चाशदधिकशततमोऽध्यायः ॥